

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuu abonamentulu:		Pretiuu insertiuniloru:		Correspondintiele sè se adreseze Redactiunei dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutu pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . .	5 fl.— cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu	cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	
„ „ „ „ 1/2 anu . . .	2 „ 50 „		4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
Pentru Romani'a si strainetate pe anu .	7 „ — „			
„ „ „ „ 1/2 „	3 „ 50 „			

Sinodulu eparchialu aradanu.

(Continuare).

Siedinti'a din 27 Aprile. Se presenta petitiunea comunei bisericesci din Jadani, prin carea cere a fi scutita la interventiunea sinodului de a solvi sum'a de 24 fl v. a. in fondulu regnicolaru de pensiuini invetiatoresci, si a versá acésta suma in fondulu nostru propriu de pensiuini invetiatoresci. Se transpune la comissiunea petitionaria.

Dionisiu Cadariu, raportorulu comissiunei episcopesci cetesce raportulu asupra activitatii senatului epitropescu dela Consistoriulu din Aradu pe anulu expirat.

Din acestu raportu se vede cumca comunele de sub jurisdictiunea Consistoriului din Aradu posedu in bani gata 39.933 fl 98 cr. in obligatiuni 481.305 fl 36 cr. si in pretensiuni sum'a de 69.749 fl 69 cr. la olalta sum'a totala de 590.989 fl 3 cr. Sinodulu ié la cunoscintia si totodata se insarcina consistoriulu aradanu, ca prin organele sale se mijlocésca asigurarea legala a pretensiuniloru mai insemnate de averile bisericesci.

In conformitate cu conclusulu sinodalu de anu nr. 111 consistoriulu presentéza unu conspectu generalu despre fundatiunile bisericesci si seolari in districtulu seu, din care resulta cumca aceste fundatiuni esceptandu fundatiunile din protopresbiteralu Timisorei, despre cari nu s'a facutu inca raportu officiosu consistoriului, facu laolalta sum'a de 43.616 fl. 57 cr.

In urm'a insarcinarii primite dela sinodulu de anu sub nr. 153 relativu de petitiunea mai multoru credintiosi ortodocsi din Giula-germana, in meritulu cedarei sesiunei parochiale din Giula-magiara, in favorulu dotatiunei parochului loru, consistoriulu raporta cumca pe bas'a eruariloru facute in acésta privintia petentii nu-si potu formá, dar nici nu-si potu documentá nici unu titlu legalu in favorulu cererei loru, pentru cá de alta parte comunitatea bisericésca Giula-magiara documentéza pe deplinu cumca sessi-

unea parochiala de sub intrebare este si forméza proprietatea sa esclusiva. Se ié spre sciintia.

Conformu conclusulu sinodalu de sub nr. 248 din anulu trecut, relativu la rogarea lui Luca Deheleanu si consociloru din Conopu, pentru acordarea unui imprumutu de 300 fl din fondurile diecesane pentru scopulu edificarii unei case parochiali se rapórta din partea consistoriului cumca a incredintiatu pre protopresbiterulu tractualu se constate atátu necesitatea acestui edificiu cátu si modulu de asigurarea imprumutulu cerutu, si cumca acésta cauza fiindu in curgere se astépta resultatulu cercetarii ordinate in faci'a locului. Sinodulu ié la cunoscintia.

In urm'a insarcinarii primite dela sinodulu de anu, consistoriulu castigandu-si informatiunile despre esistinti'a fundatiunei de 1000 fl. v. a. infiintata pe sem'a bisericeii ortodocse romane din Galsia prin fericitulu Georgiu Popa, fostulu comite supremu alu comitatulu Aradu, dupre copi'a testamentulu s'a constatatulu cumca esecutorele acestui testamentu este Florianu Varga, jude regiu din Solnocn, in manile caruia se afla si capitalulu fundationalu de 1000 fl., pe carele esecutorele testamentaru, in urm'a provocarii emanate dela acestu consistoriu, a promisulu cá pana la 1 Iuliu 1878. lu-va depune la tribunalulu regescu aradanu pentru de a fi transpusu consistoriului spre ingrigire conformu destinatiunei date prin vointi'a fericitulu fundatoriu. Sinodulu primesce acestu raportu spre cunoscintia si insarcinéza pe consistoriulu aradanu, ca in casu de lipsa se ié dispusetiuni pentru asigurarea acestei fundatiuni.

Referitoriu la fundatiunea Lazaru Scarlatu din Timisiora, pentru ajutorarea tineriloru romani si serbi, consistoriulu, neprimindu datele recerute despre acésta fundatiune dela protopresbiterulu concerninte, nu se afla in pusetiune de a raportá despre starea ei. Sinodulu indruma consistoriulu aradanu, ca pana la finitulu anului curentu se indeplinésca insarcinarea primita dela sinodulu de anu in respectulu fundatiunei Lazaru Scarlatu.

In sensulu conclusului de sub nr. ¹³⁷/₁₈₇₇, prin care se ordina revisiunea tuturor fundatiunilor, ce stau sub controla consistorieloru din Oradea-mare si Aradu si raportarea asupra rezultatului revisiunei, consistoriulu din Aradu raportéza cumca socotile fundatiunei Zsigaiane de pe anii 187⁴/₅, 187⁵/₆ si 187⁶/₇ primindule de abia pe capetulu lunei lui Aprile, i-a lipsitu timpulu trebuintiosu pentru revisiunea loru. In urm'a propunerii comisiunei episcopesci, Sinodulu alege din sinulu seu, in scopulu revisiunei socotiloru fundatiunei Zsigaiane, de pe anii mentionati, o comisiune speciala de trei membrii in persónele deputatiloru sinodali G. Cratiunescu, T. Papu, Alesiu Popoviciu, cu insarcinarea ca despre rezultatulu revisiunei se presinte raportu la acestu sinodu inca in decursulu sesiunei sale presente.

Urméza raportulu cu darea de séma asupra manipularii fonduriloru si fundatiuniloru diecesane:

1. Fondulu generalu eparchialu possiede in pretensiuni sum'a de 16.849 fl 55¹/₂ cr din cari substragendu-se erogatiunile de 13.741 fl 95¹/₂ cr. v. a. restulu face sum'a de 3.107 fl 60 cr. Din acésta suma generala substragendu-se detori'a la fondulu clericalu tassulu alu II-le 335 fl 99¹/₂ cr. starea activa a fondului generalu eparchialu face sum'a de 2.771 fl 60¹/₂ cr.

Se obsérva insa cumca aci nu sunt computeate pretensiunile restante ale fondului generalu eparchialu in sum'a de 39.460 fl 4 cr. din caus'a nesigurantieii loru.

In legatura cu acést'a consistoriulu raportéza mai de parte, cumca amesuratu decisului sinodalu de sub nr. 112/877 a intreprinsu licuidarea pretensiuniloru vechi in sum'a de 41.082 fl 32¹/₂ cr. Considerandu insa cà de o parte cà operatiunea acést'a nu este pe deplinu terminata; considerandu de alta parte cumca in privintia acést'a propunerile facute de catra singuraticele oficie protopresbiterali diferu unele de altele; considerandu apoi cà trebuintiele conservarei si a functionarei institutiuniloru nóstre bisericesci nu suferu stergerea totala a pretensiuniloru restante din cestiune; considerandu in fine cumca prin o asemene decretare de stergerea acestoru restantie in favorea unoru tienuturi mai bogate s'ar face mare nedreptate altoru tienuturi mai serace, care au depuratu in mare parte aceste detorii a le loru, precum sunt protopresbiterale Lipovei, Totvaradieii si Borosineului, dupa ascultarea raportului si a opiniunei comisiunei, raportulu despre starea fondului generalu eparchialu se ié spre scire si consistoriulu se insarcinéza a intreprinde cele de lipsa, ca restantieile din cestiune, dupa putintia, se se incaseze macar in mai multe rate anuali si in sumele posibili, ér in privintia sumeloru neincasabili, pe sesiunea viitóre sinodale se pregátésca si prezenteze acestui sinodu o propunere de stergerea loru.

2. „Fondulu resiedintiei episcopesci“ cu finea anului 1877 possiede unu capitalu in sum'a de 25.365 fl 12 cr. Se ié la cunosciutia.

3. Fondulu instructu episcopescu“ cu finea anului 1877 consta in sum'a de 12.476 fl 95 cr. Sinodulu ié spre scire si decide ca detori'a de 1360 fl 48 cr. capitalu si interese, ce pretinde epitropi'a fonduriloru comune dela acestu fondu, dupa ce legalitatea acestei pretensiuni s'a constatat prin o comisiune mista, conformu concluseru sinodali de sub nr.ii 90/874 si 107/885 se se escontenteze indata ce se vor incasá unele pretensiuni a le fondului instructu, ce stau sub procesu.

4. „Fondulu tassulu alu II-le“ clericalu consta cu finea anului 1877 din sum'a de 1400 fl 47¹/₂ cr. Se ié la cunosciutia insarcinanduse de nou consistoriulu de a satisface pana la prosima sesiune sinodala hotaririi aduse de acestu sinodu sub nr. 116/877 in privintia licuidarei pretensiuniloru restante ale acestui fondu.

5. „Fondulu tassulu alu III-le“ preparandialu cu finea anului 1877 consta din sum'a capitala de 673 fl 43¹/₂ cr. Se ié la cunosciutia si se indruma consistoriulu a incheiá pana la prossima sesiune sinodala licuidarea pretensiuniloru restante ale fondului.

6. Fondulu capelei episcopesci din Aradu-Gaiu consta cu finea anului 1877 din sum'a de 263 fl 27 cr. ce o possiede fondulu ca pretensiune activa la comun'a bisericesca romana ortodoxa din Aradu-Gaiu. Se ié spre scire.

7. Fondulu bibliotecei preparandiali cu finea anului 1877 consta din sum'a de 270 fl 84 cr. Se ié la cunosciutia.

8. Fondulu foiei incetate „Lumina“ face in pretensiuni restante la comunele nóstre bisericesci si la privati in totalu sum'a de 1517 fl 84 cr. Se ié la cunosciutia si se insarcina de nou consistoriulu ca se termineze licuidarea acestoru pretensiuni si despre rezultatu se reporte in sesiunea prosima a sinodului ordinariu.

9. Fondulu pensiuniloru invetiatoresci costa din sum'a de 5774 fl 32 cr. din cari insa pana la finea anului 1877 au intratu preste totu numai sum'a de 620 fl 31 cr. efectivamente, ér cei alalti sunt in restantia. Se ié spre scintia.

In legatura cu raportulu acest'a despre starea fondului de pensiuni invetiatoresci, deputatulu sinodalu Mircea B. Stanescu ié cuventulu si desvolta urmatórele:

De óre-ce in meritulu fondului de pansionári pentru invetiatorii confesionali, conformandu-ne cu alineamentulu ultimulu din §-lu 31. alu art. de lege XXXII. d'in 1875., ni-am facutu detori'a, fiindu-cà consistoriulu nostru aradanu, in decursulu terminului impusu sub nrulu ¹⁶⁹⁴/₃₇₂ scol. a notificatu inaltului ministeriu de cultu si invetiamentu, cà voimu infiintarea propriului nostru fondu indicatu mai susu, dara in virtutea autonomiei nostre bisericesci nu in modu singulariu numai ci pentru cuventulu de uniformitate si generalitate cu estindere preste intrég'a provincia metropolitana, éra sinódele nóstre cu conclusele sale

de sub nr.ii: $145/875$. $254/876$. $161/877$. in continuu au sta-
ruitu si solicitatu chiaru infintierea acelu fondu,
avisandu chestiunea la Maritul congressu nationale-
bisericescu, ca la singur'a sa competintia; de órece
a-fora de statutulu nostru organicu, sanctionatu si
promulgatu cu putere de lege, chiaru si provocata
lege civile permite infintierea unui asemenea fondu
generale, dupa ce ea iusa-si a instituitu unu deose-
bitu fondu asemenea generale: regnicolariu adica, si
dupa ce ea insa-si aviséza facultatea in terminulu „egy-
házi főhatóságok“ la competinti'a forului nostru su-
premu, care este numai Maritul congressu nationale-
bisericescu; de óre ce inse, cu durere trebuie se re-
cunóscemu, cà Maritul nostru congressu, prorogatu
numai o-data dejá de preste 3 ani, a-fora de vin'a
lui, nu s'a mai potutu intruni, ca se se enuncie in
acést'a materia a lui, si asia inaltulu intimatu mi-
nisteriale emanatu sub nrulu $32642/877$. fora temeiu aplica
la noi consecuinti'a esirei din terminulu legale de
4 lune, respective acelu prelongitu pona in 30 Ia-
nuar. 1876. cu unu altu intimatu ministeriale de da-
tulu: 30. Dec. nou, 1875. nr. 32385. cu atât'a mai
alesu, cu càtu legea indicata in decursulu loru 4 lune
nu cere infintierea deseversita a propriului nostru
fondu, ceea ce in modulu indegetatu a priori erá o
imposibilitate absoluta, ci numai insinuarea separatei
nóstre vointie, ceea ce, precum am aretatu, s'a fa-
cutu in regula, si asia in sfersitu de óre ce intima-
tulu ministeriale nu se póte pune preste lege in pa-
gub'a dreptului nostru rezervatu: propunu, „ca
Venerabilulu Sinodu eparchialu prin o comisiune
de 3 alegenda din sinulu seu se faca o represen-
tatiune in scrisu la inaltulu guvern, rugandu-lu, ca
din motivele desfasiurate in principiile de mai susu
se binevoiésca a-si revocá in tóte consecuintiele sale
de pona acum intimatulu seu de sub nrulu $32642/877$.
care indetoresce pre invetiatorii nostrii confesionali a
partecipá la fondulu de pansionari regnicolariu sco-
tiendu-ne din dreptulu nostru de a infintiá unu ase-
mene propriu fondu generale, séu celu pucinu se bine-
voiésca a suspende punerea lui in aplicare pe mai de
parte, pona la resolvirea in modu competente a ches-
tiunei de catra congressulu nostru bisericescu, si ca
acést'a cu urgentia se se póta facilitá, Venerabilulu
sinodu se indrume consistóriele sale, ca se adune
tóte datele statistice ce se receru precum in gene-
rale, de scopu, asia si in speciale de §. 31. art. leg.
XXXII. din 1875. si procurate o-data acele, si pona
la convocarea congressului, numai decátu se le sub-
stérna, ca de materialu, la inaltulu presidiu cogre-
suale, avendu consistoriele nóstre prin inspectorii sei
scolari a aduce la cunosciinti'a intregului corpu in-
vetiadorescu confesionale precum intimatulu inaltului
ministeriu, asia si representatiunea nóstra ce i-o ad-
resámu in numele dreptului nostru rezervatu“.

Propunerea deputatului M. B. Stanescu se pri-
mesce si pentru componerea representatiunei catra
inaltulu guvern se alege o comisiune speciala in
persónele deputatiloru Vincentiu Babesiu, Ioanu P.

Desseanu, Mircea B. Stanescu, Vasiliu Paguba si
Georgiu Popa.

10 Fondulu sinodalu congressualu consta din sum'a totala de 1578 fl. 82 cr. Se ié spre scire.

11. Fondulu pentru administrarea invetiamentu-
tului in diecesa consta din sum'a de 5381 fl. 14 cr.
din cari insa numai 3569 fl. 14 cr. sunt siguri, erá
restulu este in pretensiuni greu incasabile. Sinodulu
ié la cunoscintia si insarcinéza consistoriulu cu asi-
gurarea si incasarea posibila a pretensiuniloru.

12. Fondulu institutului pedagogicu-cle-
ricalu constitue parte in pretensiuni de diferita na-
tura, parte in bani gata, peste totu sum'a generala
de 4048 fl. 24 cr. Se ié spre scire indrumandu-se
consistoriulu de a incasá cu posibila urgentia preten-
siunile restante ale acestui fondu.

13. Fundatiunea lui Patriciu Popescu
cu finea anului 1877. face sum'a de 200 fl. 38 cr.
Se ié spre cunoscintia.

14. Fundatiunea lui Paffy cu finea anului
1877. consta din sum'a capitala de 12,210 fl. 19 cr.
Se primesce spre scire.

15. Fundatiunea Gavriilu Fauru cu fi-
nea anului 1877. face preste totu sum'a de 6965 fl.
11 cr. Se ié spre cunoscintia.

16. Fundatiunea contelui Almássy face
sum'a capitala de 1934 fl. 14 cr. Se ié la cunoscintia.

17. Fundatiunea contelui Forray consta
din sum'a da 522 fl. 97 cr. Se ié spre scire.

18. Relativu la fundatiunea Birta Ghibaiana se
anuncia cumca in acést'a privintia se va presentá unu
raportu separatu din partea comitetului fundationalu
amesuratu conclusului de sub nr. $127/877$. Se ié la cu-
noscintia.

Din conspectulu sumariu despre fondurile si fun-
datiunile eparchiali resulta cà:

1. Din capitalele comunelor bisericesci se afla
depuse spre fructificare in cas'a de pastrare prim'a
aradana, noua aradana, a Banatu-Comlosului, precum
si la institutulu „Albina“ sum'a de 8133 fl. 20 cr.;
in cas'a de feru consistoriala in obligatiuni se afla
428 fl. 88½ cr. éra in bani gata 27 fl. la olalta
sum'a de 8589 fl. 8½ cr.

2. Totu din acestu conspectu invederéza cà in
cass'a de pastrare prim'a aradana cu finea anului
1877. a remasu elocata o suma de 51,534 fl. 23 cr.
in capitale ale tuturor fonduriloru si fundatiuniloru
diecesane. Acestu raportu se ié la cunoscintia.

Censurandu-se si aprobandu-se socotile monastirei
Hodosiu-Bodrogu de pe anulu 1876, din acéste re-
sulta cà venitele acestei Monastiri pe anulu 1876.
au facutu sum'a de 6813 fl. 89½ cr, spesele 6610
fl. 76 cr. prin urmare remaninti'a cassei in bani gata
e 212 fl. 13½ cr.

Totu din acestu raportu se vede cumca parintele
Archimandritu alu Monastirei Hodosiu-Bodrogu, in
contra insarcinarii ce i-s'a datu din partea consisto-
riului inca si astadi totu numai in slovena substerne

socotile, éra inventariulu despre averile monastirei de felu nu-lu comunica senatului episcopescu. In urm'a propunerii acestui consistoriu si dupa ascultarea opiniunii comisiunii, sinodulu primesce spre scire rezultatulu revisiunii socotiloru acestei monastiri de pe anulu 1876. si decide totodata ca parintele archimandritu in sensulu §-lui 175. din statutulu nostru organicu se se indatoreze prin senatulu bisericescu ca socotile monastirei Hodosiu-Bodrogu se le presente si in limb'a romana dinpreuna cu inventariulu.

Se citește proiectulu de bugetu atât pentru trebuințele consistoriului aradanu cât și pentru trebuințele cultului și instrucțiunii publice, care se primesc de basă a discutiunii generali; în vedere însă că unele alocățiuni din aceste bugete nu corespund tituleloru bugetarie, avendu mai de parte în vedere că mai multe sume votate sub decursulu acestui sinodu nu sunt trecute în bugetu și în fine pentru facerea de economii și reducțiuni posibili, Sinodulu retrimite aceste proiecte la comisiunea episcopescă, pe carea o îndatorăza a raportă la capetulu sesiunii sinodali de față,

(Va urmá).

Despre scóla in genere, si despre cea crestina ortodoxa in specie.

(Continuare).

VI.

Din cele ce s'au disu aci în generalu, în interpretare specială ne atrage mai întâi atențiunea „*Sciintia Religioinei*.” *Diderot* în meditațiunile sale despre „*Educațiunea publică*” și începe planulu seu de învetiamentu cu religiunea. „*Acést'a va fi dice elu totdeauna lectiunea cea mai d'antăia și de tóte dilele.*”¹⁾ *Sciinti'a* religiunii se póte espune și predá numai în scoli, éta însemnatarea scoliloru! Scolile la noi sunt mai de multe clase, întâi sunt scoli inferioare precum cele elementari, primare, și sunt scoli superioare precum: gimnasiile, liceile și universitatile. În cele inferioare care se începe cu scól'a din satu, precum de demultu asia și acum, *sciinti'a* religiunii se preda ceva mai pe largu, nu asia și în cele superioare precum în gimnasia, licee și universitati, unde *sciinti'a* religiunii atâtă e de restrinsa de profanismulu pseude liberalu, încátu lui *Dumnedieu* abia s'au mai lasatu unu picu de locu acolo, lui *Dumnedieu!* pe care a-lu cercá, a-lu afá, și a-lu tractá a fostu studiulu și deprinderea cea mai placuta a filosofiloru antici, dela *Tales* începandu pana la celu mai depe urma filosofu. De aceea nu e mirare că în dilele nóstre tinerii esiti din scolile inferioare și intrati în cele superioare esu din aceste cu mai pucina cunoscintiă despre *Dumnedieu* decâtu candu a intratu. Ba se afla tineri esiti din universitati, carii forte pucina cunescintiă au despre fiinti'a lui *Dumnedieu* séu daca și au vre-o cunoscintiă, aceea se cuprinde în a-lu profaná, injurá, că nu exista, nu este, ci totu ce vedemu e o natura avendu caus'a esistintiei sale în sine, care e din eternu și fara fine de nime creata. Acestia în locu de a merge și alergá la loculu museloru divine la „*Biserica*”

Domnului” unde se auda și se asculte invetiaturile cele recreátore de sufletu și înaltátore de inimi ce se propunu despre creatoriulu, rescumperatoriuulu și mantuatoriuulu loru, pe care pe întrecute și fora deschilnire l'au cantatu eruditii timpului trecutulu precum *theologii*, *poetii* și *istoricii*, și acolo se caute manganiera sufletésca și îndestularea inimei, ei în același timp, ca de multe ori alta data, curgu și alerga la cas'a pierdării, la cafanea jidanului, inimicului religiunii, natiunii, și esistintiei sale proprie, o casa plina de tóta necuratieni'a, spurcatiunea și nemorala; acolo petrecu în mare parte dilele și noptile vietiei loru în lucrari stricatioase, nemorale și nedemne de chemarea omenésca, precum sunt: jocarea în carti, beutur'a spirituoseloru, desfrânari sensuale, în perderea timpului asignatu pentru castigarea *sciintiloru* necesarii spre a-se pregati ca se póta candva deveni membrii de onóre în societatea omenésca, și civi folositori statului în care s'au nascutu. Ast-feliu mai departe perdiendusi averea cea cu atâtă sudóre castigata de parintii și stramosii sei, și în urmarea neodihnei trupesci și sufletesci perdiendu-si chiaru sanatatea și în fine și viéti'a, căci ce pote vedea omulu în fati'a astoru feliu de tineri alta, decâtu o colóre palida, ochii apunatori și intrati în capu, membre tremurande, peptu atacatu de tusa și ofitica, cu unu cuventu unu corpu care represinta pre pamentu mórtea în viéti'a. De aci provinu în timpurile și dilele nóstre atâtă casuri nenorocite, că cei mai multi tineri se prepadescu înainte de timpu și pieru în etatea cea mai frumósa. Acestia sunt cei ce au parasitu calea religiositati și au plecatu pe calea nereligiositatiei, unu adeveru, pe care nime nu-lu póte disputá căci istori'a ne arata că pe timpulu candu a fostu omenimea mai religioasă a progresatu în numeru, erá decandu au pasitu înainte irreligiositatea, a scadiutu în numeru, putemu luá pentru esemplu patri'a nóstre *Ungaria*, care dupa conscripti'a dela 1869 din preuna cu tierile anecate a avutu o populatiune de 15.000.000, de atunci pana la 1878, adeca în decursu de 8 ani dupa datele statistice despre miscarea poporului, patri'a nostra se afla întrunu scadiemantu de 2.000.000 adeca dela 15.000.000 au scadiutu la 13.000.000 de locuitori; va se dica numai în cursu de 8 ani atâtă prapastie, dar de va merge lucrulu totu asia, căci semne de a se fi reintorsu lucrulu mai spre bine nu se vedu, unde o se ajungemu?! Se frunderimu istori'a lumii și vomu vedé că tóte natiunile ce s'au stinsu și peritu din cartea vietiei, s'au ruinatu prin propri'a loru imoralitate și irreligiositate, putemu noi se ne scaldamu mai tardiu macaru în vinu de *Cipru* ca strabunii nostri romani, nimicu nu ne va folosi daca nu ne vomu ingrigi de timpuriu, și nu ne vomu nisui a starpi și contrastá reului „*principiis obsta, sero medicina paratur.*”

Asia dero vine întrebarea, cum s'ar puté contrastá reulu ce ne amintia cu perire la usile nóstre, candu afora de cleru nu e nime, căci toti ne au parasitu, s'au abatutu dela noi și s'au confederatu și aliatu cu reulu acest'a în câtu ne vine a deplange cu profetulu: „Cum s'a negritu aurulu, cum s'a schimbatu fati'a aurului?” ha inea arunca în servitorii *Domnului* cu totu felulu de necuviintie pentru că acestia nu sucurgu pasiuniloru loru lumesci și de aici atâtă plangere asupra loru „*Hinc illae lacrimae?*”

Modest'a mea parere este, că încátu s'au lasatu locu religiunii în aceste scoli, de timpuriu se ne ingrigimu despre catecheti apti și provediuti cu cunoscintiie fundamentale; preotulu ortodoxu apoi care se afla în calitate de catechetu pe langa aceste scoli, gimnasia, licee și universitati trebuie se stee la culmea chemării sale, și se-si implinésca datorinti'a cu punctualitate nunumai din oficiu ci și din convingere și se fie condusu de acea convingere, că invetiaturile ce le propune nu sunt inventiuni omenesci, ci invetiaturi si adevveri descoperite de *Dumnediesculu* spiritulu în sant'a evanghelie și scrierile *Apostostoliloru*; trebuie ca catechetulu se fie plinu de gratie, și cuvintele sale se aiba

¹⁾ *Van Bommel* despre principiile adeveratei educatiunii publice *Veszprém* 1847. pag. 266.

putere atragatoare, ca tinerimea se se intereseze si se-lu asculte cu atentiune si placere, si se-se convinga despre caldur'a credintiei, se le misce internulu ca credinti'a crestina care la ei e urmare rationala „*obsequium rationale*“ se-o placa si iubésca, se se conforme a trai dupa prescriése ei, si a fi gata a si muri pentru dens'a, ce numai asia se va puté ajunge, daca cethichetulu va probá prin fapta cele ce le propune, adeca daca din densulu se va reoglindá lucrulu fapteloru bune, si pretutindenea va aparé ca lumin'a stralucitóre „*ut lux fulgens*“. Catichetulu se instrueze pe elevii sei, dupa prescriésele evangeliului, se-ii intarésca in credinti'a strabuna si se le arete cu esemple din viéti'a comuna, cá numai singura acést'a e mantuitoře si duce la scopu, ce lalte sunt numai efemere, si se nisuésca a-ii tiené de parte de peccatele ocasionale si consvetudinale. Trebuie se fie cu deosebita privire la dubietatile, care intru invetiatur'a diferiteloru objete se potu radicá in mii si mii de forme in sufletulu cugetatoriu, si la contradicerile cu cari se intalnesce si se vor intalni in conversari si in cetera diverseloru invetiaturi. Dara mai vertosu trebuie se fie cu atentiune preotulu catichetu la cursulu intregéi vieti a venitoriului elevulu seu, ca unu asemenea tineru din o stare mai avuta in viéti'a sa, se nu fie inselatu de principiulu reu, de comoditatea si dispusetiunea cea rea, si de lucslu si nimbulu celu stricaciosu, amagitoriu a luméi. Nu trebuie sezeuife aci catichetulu ortodocsu cá spiritulu cutezatoriu a tinerulu voindu a se eliberá de catusiele disciplinare a scoliloru de pana acuma, e in stare o data a lapadá si vadia spiritulu ocrotitoriu a bisericéi, si afla destule cause, dupa sine verificatóre, ca totu positivismulu inea si misteriiile Religiunei, se le póta trage la critic'a libera a sciintiei, a le combate si a se face independentu de religiune,

Asia dara ca catichetulu ortodocsu se póta si se scie trece nevatamatu preste atátea dubietati si virtejuri neprevédute, si ca religiunea se nu pata vreunu naufragiu preste atátea vaduri, e neaparatu de lipse, ca se-si otielésca pepulu bine, cu cele mai solide convingeri a credintiei, ce, numai asia se-va puté intemplá daca catichetic'a se va basá pe fundamentulu sciintiei, daca se va predá de unu individu plinu de sciinta si spiritu, intrunu tonu plinu de miresma, si viétiá crestinesca o-va scí redesteptá prin intreprinderile sale cele energice, ca asia tinerulu, care in mare parte e deprinsu in elementele principale ale sciintiei, inse prin farmacatoriile luméi acestia se elatina pre totu pasiulu, se-si póta castigá sufletulu seu credintia luminata, se-i-se incaldíesca inim'a si simtiurile ca se recunósca rationalu si logicu bas'a fundamentala si genuina a credinintiei crestine, si catra acést'a se arate cea mai mare onore, dragoste si supunere, ca tóte afacerile vietiéi sale esterne si interne se le acomode dupa prescriésele acesteia; ca asia invetiachelulu ortodocsu, care pentru clasicitatea antica greca- si romana studiaza fabulele poetice despre Dumnedieii cei falsi acestora, se fie acasa si in cunoscerea istoriei mantuatoriului seu, si care a invetiatiatu a cunósce in parti serbatorile mitologice, se nu se mire cá unu animalu irationalu candu va intra in bisericá sa spre cultulu acesteia, ci ca se pricepa si aci invatiaturile simbolice a mantuirei sale, care in celu mai admiratu modu sunt acomodate naturei sale.

Trebuie mai departe ca parintele catichetu se arate cu esemple din vieti'a santiloru parinti, cá acestia de si au fostu cei mai mari filosofi ai luméi si timpului seu, incátu in-susi filosoffi pagani sub numele loru si-edau opurile sale, precum sub numele lui *Ioanu, Vasilie, Grigorie, Origenu* si alti; totusi din ei s'au reoglindatu in celu mai splendidu modu religiositatea, pentru care au fostu gata a primí persecutiuni si mórté. Trebuie se faca provocari si la barbati profani ai timpului recente, pre cari cei tinerii ii tienu de magistrii si mentorii sei, si se le arate cá acestia, totu-deauna au manecatu in scrierile loru din puntulu religiositatéi, si au fostu condusi de ideí'a maretia „cá educarea

morala religioasa e garanti'a cea mai buna atátu pentru fecicirea singuraticiloru cátu si pentru inffiorirea staturiloru. Daca acést'a lipsesce atunci e zadarnica tóta educatiunea si tóta scol'a, ba e chiar stricacióse si periculósa. *Franche* celu mai serbatu si renumitu pedagogu a secululu 18 si fundatoriulu casei orfanale din *Halle*, in renumit'a sa sistema si planu de educatiune dice: „La tóta educatiunea scopulu finalu trebuie se consiste in pia cunósccere alui Dumnedieu si chrestinismulu curatu, numai prin aceste se va promová marirea lui Dumnedieu intre ómeni, cáci numai omulu piosu póte fi cive bunu a societatií omenesce; fara adevérata pietate, tóta sciintia, tóta intielepciunea, si tóta calificatiunea lumésca e mai stricaciósa decâtu folositoare; la invetiatura trebuie se fimu cu atentiune la starea si destinulu venitoriului nostru, ce fara recunósccerea lui Dumnedieu si legiloru lui eterne, nu se va puté ajunge nici una nici alta“. Asia dara in scóle lectiunea principala a tuturoru claseloru invetiaceiloru trebuie se se intemeieze pe cunósccerea lui Dumnedieu si a Chrestinismulu curatu !

Unu ce fórte caracteristicu si instructivu este despre alta parte, pentru noii nostri invetiatori radicali de astadi, si cuvintele lui *Herder* care le au ténutu la 1779. in cuvén-tarea sa despre „disciplina scolastica“ care, prin cele mai petrundietóre cuvinte arata lips'a de a formá din tinerimea scolara unu corpu moralu. „*Nemoral'a in scóla, dice Herder, e cangren'a care róde incetu sub pele, si mistue tóte membrele sanatóse, ce conviuu in atingere cu ea. Ce póte mai seducatoriu, séu ce se delatiesce mai usuru si cu celeritatea la tineri decatu reulu, pe care cu ochii i-lu atrage, si cu resuflarea ilu sugé in sine. Tinerimea e asemenea figuriloru de céra, care le putemu stramutá dupa placulu nostru, acusi mare ori mici, acusi urite ori frumóse. Inainte de a vrea si presimti e aplecata de a primí ori ce feliu de forme de invetiatura, apoi anii tineretieloru e cu neputintia a-ii restitui, ba si timpulu respiratoriu a formatiunei scolare, arare ori séu fórte tardíu se póte repará si supliní, dupa proverbiulu „ce odata au sbeutu in sine omulu, aceea cu anevoe lasa“ *quo semel est imbuta recens, servabit odorem testa diu*. Cádi betrani n'au deplansu in anii betranetieloru acea, ce in anii tineretieloru au intrelasatu? si cádi factori de rele nu s'au cáitu in loculu supliciuului, despre cele ce au invetiatu in scol'a dela sotii sei de nimica si carora si elu au fostu complice si le-au eserciatu? Esperinti'a comuna ne invétia, cá precum sunt numele asia sunt si fi-cele, si precum sunt invetiatorii, asia sunt si invetiaceii, si mai vertosu acelora ce avangiaza pe carier'a sciintiloru. Datinile si moravurile scolastice ne urmarescu neintreruptu, pe bancile academice, in cancelariile oficióse, si in salonurile statului, sub totu decursulu vietiéi nóstre, si bubele ce ne au lovitu atunci acolo puroiéza si in anii betranetieloru nóstre. Cátu e dara de lipse in timpulu nostru disciplin'a in scóla, si in deprinderile cotidiane, pentru formarea morala a tinerimei scolastice?! — Daca de presinte nu invétia tinerimea ceva bunu in scola, unde va invetiá?!? Daca in scola face reu, unde nu va operá acelu reu?!? Biserica si statulu aradica catra tine manele o scola! Tu institutu divergentalu a pasiuniloru, moravuriloru si simtiriloru tinerimei scolare, daca tu esti perduta, atunci cu tine tóte sunt perdute, pentrucá din tine si dintre paratii tei trebuie se forméze statulu totu mai bunu si mai bunu civi, si bisericá totu mai bunu si mai bunu credinciosi. Daca tu dai statulu, Oficiolateloru, Academiiloru, Amvonuriloru si tribunaleloru membrii nepoleiti, ce vomu audí dela aceia alta decâtu unu vuietu mojicu? Daca in tine se samena sementi'a ireligiositatii, despretiuirea santei scripturi, si a altoru esemple bune cine ar fi in stare de a le starpi acele, si unde nu se va estinde ramii si radacinile acestoru rele pe campulu selbaticitu a luméi imparute civilisata de astadi? Cu bratiu deschisu dara sta inaintea ta o scola! societatea omenésca suspinandu si rugandute si pretindiendu dela tine, ca in*

mladitile si floricelele concrediute grigei tale, pe care le poti inca póte de timpuriu scapá din valurile riului infuriatu si a le mantui viétia spre binele loru propriu, dora ti-va succede a picurá in inimile loru mai bune simtiuri decâtu care se observa in mediulu intreprinderilor loru cotidiane, dóra ii vei inbarbatá si face puternici in contra desfreului si-ii vei face demni de chiemarea omenésca prin imbratiosiarea diligintiei si virtutii, si prin evitarea nemoralei si lenei, cu unu cuventu livei otieli bratiulu, si-ii vei inarmá in contra infamiei, rusinei, si peccatului dominante de astadi! Binecuvéntarea cerului se se pogora preste tine o scola! Candu tu tóte le ai implinitu aceste, si candu inaintea lui Dumnedieu vei se aradici templulu bunei fericii pentru posteritate! Nu descuragiá bunulu muncitoriu! de si propasiesce in cetu treab'a, cáci totu binele incetu se produce, inse apoi remane in eternu ca Dumnedieu, si plantagiulu teu, invetia cei tei te vor binecuvéntá si atunci candu acuma se voru odihni in tierin'a loru in mormentu."

Asemenea se pronuncia si invetiaturu profesorulu din *Heidelberg* Schwartz, doctorulu de theologie, renumitu pentru scrierile sale pedagogice, care pre terenulu invetiaturului au obositu unu diumatate de seclu. In opulu seu intitulatu „*Das Leben in seiner Blüthe*“ oder „*Sittlichkeit Christenthum und Erziehung in ihrer Einheit*“ esita la Lipsia 1837, asia lamentéze: „Se dice cá omenimea din generatiune in generatiune e in desvoltare continua; daca e asia atunci intrebú unde e progresulu? In cultivarea mintii, in manufaturi, in afacerile scolastice, precum si in tóta educatiunea, unele aparitiuni sunt mari intru adeveru; dara cum ne putemu laudá cu totul si objetulu de frunte?! Crescerea molitiunei si lasitatiei, crescerea ireligiositatiei si necunoscentiei sufletului, cresterea egoismului si avaritiei, si totu acea asupra carui se plange lumea moderna de astadi intrunu tonu naltu, este totulu ce putemu numi progresu.“ — In „*Toleranti'a Englesu*“ unu opu englesu, se mai dice urmatórele: „Puterea materiala nici candu nu póte reportá invingere preste cea spirituala, si precum sub cutitulu anatomicu a naturalistului sbora sufletulu, si remane numai mater'a cruda, neinsufletita, asia e si cu puterea civila, candu se amesteca si deprinde cu afacerile potestati spirituale, acést'a dupa natur'a ei de locu se eliberéza, si tóta nisuinti'a, ingrigirea, si control'a statului o arata nesuficienta si fora rezultatulu.“

Asia dara tóte deprinderile si invetiaturile le intre-gesce si le transpórta in viétia studiarea religiunei, dupa cum mai susu s'a disu. Scol'a creaza florea religiositatiei, dara cultulu ortodocsu o coce spre a aduce fruptu, e sciutu cá numai diu'a calda, dupa o ploie stimparata are puterea ca din flórea ce se desvolta in natura se produca cu timpu fruptu coptu si gustiosu, pecandu din contra secet'a ori frigulu le doborá josu mai inainte de timpu, asia e si cu cultulu ortodocsu. In elu e frumseti'a ce incaldiesce si misca inim'a, e priceperea care inseninéza si redestépta sufletulu, e ploie productiva cu care Dumnedieu a binecuvéntatu prin cuventulu seu cugetulu si simtiulu nostru! Scol'a ortodocsa dara cu man'a intieleptiunei sale aici conduce pe tinerimea scolara, unde religiositatea, acést'a semintia divina se desvolta ca din cunoscentiele imprumutate din lectiunile ei se se intarésca tinerimea si se ajunga la maturitatea sa umana. Spre acestu scopu, cum mai susu s'a disu, e delipsa espu-nerea cuventului viu prin unu cathichetu oratore, plinu de gratie si sciintia ca se atraga si lege catra sine inimile tinerimei fragede, ce va urmá daca in thesurile sale si-va luá materie despre ortodocsismu si pretiulu aceluia, ilu va manifestá si aprobá dupa tóta estinderea si valoarea sa. Numai acést'a e talismanulu care ne va apará si scuti in contra ori carui antiortodocsimu.

Dupa cuventu apoi se urmeze fapt'a, adeca, dupa cuvintulu lui Dumnedieu, opulu lui Dumnedieu, sant'a liturgie celu mai adóratu misteriu a credintiei nóstre, centrulu si coron'a tuturor ceremoniloru prin care aratamu venerati-

unea si onóru nostru in celu mai inaltu gradu catra creatorulu Dumnedieu; nu se póte imaginá modu care aru puté fi in stare asia de puternicu de a ne miscá si apropiá asia de tare de Dumnedieu ca sant'a liturgie. Inse acést'a numai acél'a o póte face care e pregatitu in modu crestinescu de a pricepe misteriuulu divinulu ce se afla ascunsu sub ceremoniile acestui sacramentu, de acea e de lipsa si impusu cathichetului si preotului ortodocsu ca despre arcanele acestui misteriu se instrueze previa pre tinerimea scolara ca se-lu intieléga. Cáci dupa cum dice *Cousinu* „Crestinismulu fora instruire si invetiare e o melancolie si jocarie necopta, care ustanesce si micseréza mintea, care prin invetiare s'ar ff pututu aradiciá la gradulu de uimire. Spre aradicarea pietatii si aprobarea valoarei acestui sacramentu e delipsa mai departe, ca invetiaturu dinpreuna cu invetiacei sei se particepe si se asiste la celebrarea santei liturgii si la timpulu seu se se comunice toti cu santulu trupu si sange de viétia facatoriu a D. nostru Isusu Christosu!“

E de lipse dicu, ca cathichetulu se propunu, si tinerimea se precunósca, cá in fiesce care ramu de sciintia este unu óre care momentu adeveratu divinulu, despre ce in urmatoriulu tractatu.

(Va urmá).

Vasile Alesandri, lauriatulu dela Montpellier.

O noua victoria a castigatu nati'a romana, scrie „Res-boiulu“ din Bucuresei, unu nou dreptu la stim'a si simpatii'a popóreloru civilisate. Acelu, care a cantatu glori'a osteniloru nostri, s'a incununatu si elu de gloria la lupt'a dela Montpellier din Francia, lupta la care a luat parte o multime de poeti neo-latini din tóta lumea.

Filomel'a Moldovei, iubituulu Alesandri, a avutu fericea si onórea d'a vedé canteculu seu incununatu.

Se scie cá *Societatea limbiloru romane* din Montpellier, avendu se serbeze implinirea de doua mii de ani dela fondarea acestui cuibu alu culturai provenisale, a publicatu si unu concursu pentru serbatorile Pascaloru din acestu anu, concursu la care a inviatu pe toti poetii popóreloru de ginta latina.

Obiectulu concursulu erá unu cantecu asupra vitiei latine si menitu a cimentá solidaritatea popóreloru din acést'a vitia,

Premiulu erá o cupa antica de argintu si glori'a de a castigá laurii victoriei intr'o lupta la care au luat parte unu coru de poeti din tóte limbile romane: Francesi, Italieni, Spanioli, Portugezi, Valoni, Romani, Brasilieni etc.

„Presa“ anunciandu acestu stralucitu succesu, comunica si urmatórea corespondintia:

„D. Roqueferrier anuncia poetulu nostru rezultatulu concursulu prin urmatórea telegrama din 7/19 a le lunei curente:“

V. Alesandri

Mircesci.

„Juriulu compusu de Mistral, Tourtoulon, Quintana, Obedenaru si Ascol, Ve confera in unanimitate premiulu „*Canteculu Latinu*.“ Ve asteptamu.“

Roqueferrier.

Cu tóta dorinti'a ce avú preotulu nostru de a luá parte la serbarile ce au urmatu concursulu, si la cari erá cu ne-rabdare asteptatu de catra cultorii museloru din celelalte natii si de catra *Societatea limbiloru romane*, Dlu Alesandri impedicatu de afaceri personali, fu nevoitu a decliná invitati'a.

Abia response insa multumindu *Societati limbiloru romane* de premiulu conferitu operei sale, si primi o noua

telegrama din partea Dlui Quintana y Combis, care oferise societatii premiulu, in cuprinderea urmatore:

V. Alesandri

Mircesci.

„Primiti, cu cordialele mele felicitari *uravile ce facemu pentru Romania*. Dvóstra, care sunteti unu mare poetu. binevoiti a fi *ecoulu simpatiiloru poetiloru latini*, reuniti la Montpellier“.

Albert de Quintana.

La acésta telegrama, Dlu V. Alesandri respunde imediatu prin cea urmatore:

„Domnului de Quintana, Presidentulu societatii limboloru romane.

Montpellier.

„Raportandu pretioásele sale simpatii asupra tiei mele, Societatea limboloru romane si-a facutu indoitu de scumpa pronunsierea sa in favorulu meu. Binevoiti ve rogu a fi intepretulu aceluasi simtiementu pe langa confratii mei latini, si a primi personalminte prea sincer'a mea gratitudine.“

Alesandri.

La rendulu seu redactorele „Resboiului“ a felicitatu pre lauriatulu dela Montpellier prin acésta telegrama:

Dlui V. Alesandri

Mircesci.

„Acelu ale carui preludii sfioáse le-ati incuragiatu la 1859, tu si Bolintineanu, este fericitu a-si uni ciripirea cu vocea Romaniei, care saluta acum cu mandrie in tine, poetulu ei, pe antaiulu poetu alu Latinitatii de astadi.“

Gr. H. Grandea.

Canteculu ginte latine.

Latin'a ginta e regina
Intre ale lumei ginte mari;
Ea póta in frunte-o stea divina,
Lucindu prin timpii seculari.
Menirea ei totu inainte
Maretiu indrépta pasii sei
Ea merge 'n capulu altoru ginte
Versandu lumina 'n urm'a ei.

Latin'a ginta-i o vergina
Cu farmecu dulce, rapitoriu;
Strainu 'n cale-i se inclina
Si pe genunchi cade cu doru.
Frumósa, vie, zimbítore,
Sub ceriu seninu, in aeru caldu,
Ea se oglinda 'n splendidu sóre,
Se scalda 'n mare de smaraldu.

Latin'a ginta are parte
De ale pamentului comori,
Si multu voiosu ea le imparte
Cu celelalte-a ei sorori.
Dar e teribila 'n manie,
Candu brátiulu ei liberatoru
Lovesce 'n crud'a tiranie
Si lupta pentru-alu ei onoru.

In diu'a cea de judecata,
Candu facia 'n ceriu cu Domnulu santu
Latin'a ginta o fi 'ntrebata:
„Ce ai facutu pe acestu pamentu?“
Ea va respunde susu si tare:
„O Dómne, 'n lume cátu am statu
„In ochii sei plini de admirare
„Pe tine te-am reprezentatu!“

V. Alesandri.

D i v e r s e.

* **Serbatoriile latine dela Montpellier.** Cu ocaasiunea univarsarei de doue mii ani dela intemeierea orasiului Montpellier si a concursului pentru „Canteculu ginte latine“ municipalitatea acestui orasiu a hotaritu se serbatoréscá dilele 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 si 17 Maiu, cu unu siru de conferintie, concerturi, iluminatii, jocuri populare, concursuri de arme, etc., petreceri, cari s'au incheiatu Mercuri 17 Maiu, cu-o espositie de gradinarie si istori'a naturala. Programulu dilei in care s'au incununatu „Canteculu ginte latine“ de Alesandri, erá celu urmatoriu: 1. Siedinti'a solemna a concursului, pentru Canteculu Latinului, s'a deschisu cu executi'a musicala a cantecului Canadianu. 2. Discursulu de deschidere a Dlui Quintana y Combis, deputatu alu camerei din Madrid si comisarulu alu Spaniei la espositi'a din Parisu. 3. Executi'a unei arii nationale romane. 4. Raportulu francesu alu Dlui Roque-Ferrier asupra poesiloru concursului. 5. Proclamarea lauriatiloru si atributi'a cupei data de D. Quintana si a ramurei de lauru data de societatea Parage. 6. Cetirea poesiloru incoronate séu mentionate. 7. Executarea musiciei compusa de D. Marcheti din Roma pentru „Canteculu Latinului.“ 8. Discursurile delegatiloru. 9. Executi'a Mersului incoronarei, compusu de Filip Pedrell.

* **Condeiu electricu.** — O alta inventie a domnului Edison, genialulu nascocitoru alu fonografului: este vorba de „condeiu electricu a lui Edison.“ Condeiu electricu este unu aparatu, cu care se insemnéza pe hartie ordinara, nu o trasura neintrerupta cu coloare ca cu condeele ordinare si creionale, ci o trasura intrerupta formata de unu mare numeru de impunsaturi pe hartie. Aceste impunsaturi sunt facute de unu acsiuru fórté finu de otielu, care, alternativu iese si intra intr'unu tubu care se tiene in mana, si care sémana cu unu portreionu de metalu. Acestu acsiuru umbra fórté iute; face 180 de impunsaturi pe secunda. Nu se póte serie cu acestu condeiu totu asia de iute ca cu unu condeiu ordinaru, in sa se serie cam cu iutiéla unui caligrafu, care ar serie cu ingrigire litere mari. Miscarea alternativu se da condeiuului de catre unu micu electro-motoru fórté ingeniosu si simplu. Curentulu electricu care insufletiesce acestu micu aparatu se procura de catra o pila de doa elemente cu bicromatu de potasa. Sa venimu acum la aplicatiunea acestui aparatu. Am disu cá condeiuu electricu face pe hartie o scrisóre formata dintr'unu mare numeru de micu impunsaturi apropiate unele de altele. Acésta scrisóre se citeáscé anevoie si nici cá este acest'a scopulu inventiunii ei urmatorulu: hárti'a scrisa prin impunsaturi trebuesce considerata ca unu „negativu“ prin mijloculu caruia se póte dobendi unu numeru mare de „probe positive“ séu copii dupa desemnulu séu testulu trasu cu acsiurulu care forméza condeiuulu. Pentru a dobendi aceste probe se intrebuintiéza o presa séu tesuletiu asiediata intr'o cutie. In capaculu cutiei se pune „negativulu“ pe care ilu tiene niste resorturi speciale. Pe corpulu presei se pune fóie de hartie alba, se lasa capaculu cutiei in jos; negativulu se aplica pe hartia alba. Cu unu rulu se intinde negreala pe nega-

tivu, negreal'a trece prin tóte impunsaturile pana la harti'a alba care este dedesubtu. Se ridica capaculu si prob'a este gata. Pentru ca scrisórea se fie citita trebuie scrisu mai grosu. Cu óre-care deprindere se póte dobendi totu felulu de desenuri, se copiaza nóte de musica. Acelasi negativu póte servi pentru a produce succesivu unu mare numeru de probe, pana la o mie. Sunt mai multe metóde prin cari se póte reproduce cu iutiéla desenurile séu scrisórea manuscrita, precum este hartia Marion. Insa trebuie se recunoscemu cá cu acestu sistemu fie-care proba trebuie espusa la sóre cu atatu mai multu cu cátu timpulu este mai norosu, ast-felu cá unu același desenu nu póte se dea intr'o di de cátu prea putiene probe: pe candu cu condeulu Edison nu este trebuintia de nici o espunere la sóre. Acést'a este in câte-va cuvinte noua inventiune a lui Edison, nascocire fericită, de óre-ce este destinata a reproduce in modulu celu mai inlesnitoru scrisórea si desenurile. Nu va trece multu timplu si acésta utila inventiune va fi introdusa in tóte biurourile unde se cere reproducere de probe multe. (Timplu).

Notitie bibliografice.

A aparutu de sub tipariu „*Motii si Curcanii*” conferintie tinentie la ateneulu din Bucuresci de A. I. Odobescu de cuprinderea: *Motii*: Rescol'a Romaniloru Ardeleni sub capetenia loru Horia, in iern'a 1784—85. Episodu din istoria Transilvaniei. *Curcanii*: Luarea Rahovei de catra ostirile romanesci, la Noemyrie 1877. Episodu din ultimulu nostru resboiu cu Turcia. Se afla de vendiare la libraria Socec et Comp. in Bucuresci. Pretiulu 2 lei noi.

* * *

A esitu de sub tipariu *Fascior'a a VII. din „Istoria Resbelului din Orientu”* redactata de Dlu A. Laurianu cu colaborarea Dloru Miron si Manliu, in Bucuresci. Cuprinsulu: Crimea. — Luptele de artilaria dela Dunare. Armata romana in trecut. Activitatea resboinica in Stambul. Illustratiuni: Muctar pasia; Canalulu dela Macinu; Bombardarea Brailei de catra Turci.

* * *

„*Cartile Sateanului romanu*” de Nicolae F. Negrutiu in Gherla. Cartea 5 cuprinde: „Catra Martirii romani” din 1848—49 de And. Muresianu. „Cantarea Romaniei” relevata de Balcescu. Acésta carte, de unu cuprinsu interesantu, in respectulu dilei de $\frac{3}{15}$. Maiu, se póte capeta si separatu cu 15 cr.

Concurs.

1211.
Nr. 284. scol.

La institutul romanu ort. pedagogicu-teologicu din Aradu, se receru inca trei professori, unulu pentru sciintiele matematice-naturali, si altulu pentru celea pedagogice, si alu treilea pentru cele teologice. Salariulu anualu e de câte 1000 flor. la unu postu; inse numai de la 1. ianuarie 1879. inainte, ér pana atunci salariulu anualu este totu celu vechiu de 960 fl.

Recurintii ortodossi romani se arete cá dupa terminarea studiilor gimnasiali cu testimoniu de maturitate, au absolvatu respectivele facultati si pracs'a ce au avutu pana acum'a. Recursele se se adreseze la subscriusulu Consistoriu pana in 24. Iunie 1878

Ceia cari vor deveni alesi, de cumva nu ar avé anii de pracsă, se vor aplică in primii trei ani ca provisorii cu salariulu amintitu; Consistoriulu isi resérva ca dupa

expirarea aloru trei ani se se pronuncie despre aplicarea loru definitiva.

Aradu, Consistoriulu romanu ort., senatululu de scóle, siedinti'a din 23. maiu, 1878.

Ioanu Metianu,
Episcopulu Aradului.

2—3.

Pentru deplinirea parochiei vacante gr. orientale din comuna *Govosdia* protopresvit. Jenopoliei (Borosineu) cottulu Aradului, se escrie concursu, cu terminulu de alegere pe diua de 6 iunie a. c. st. v. séu pe treia di de Rosalii.

Emoluminte suntu: $\frac{1}{4}$ sessiune pamentu aratoriu, birulu parochialu dela 49 numere de casa cu pamentu câte una mesura cucuruzu sfermatu, éra de la 30 de case dielesci câte jumătate de mesura, si stólele indatinate.

Recurrentii au se-si trimita recursele loru proviedute cu documintele prescrie in statutulu organicu, — oficiulu protopresviteralu in Borosineu, care este si posta ultima, — celu multu pana la 3 iunie a. c. st. v.

Govosdia 7 Maiu 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine *Nicolau Beldea*, adm. ppresvit.

2—3.

Pentru ocuparea postulu de invetiatoriu definitivu la clas'a II. rom. gr. or. din *Giul'a-magiara* (Dieces'a Aradului, cottulu Békés) prin acést'a se escrie concursu cu terminulu pana in 20 Iunie a. c. vechiu, éra alegerea se va efeptu in 25 Iunie vechiu a. c.

Emolumintele anuali sunt: 500 fl. v. a. in bani gata, 2 stangeni de lemne pentru invetiatoriu, si cortelu.

Recurrentii, cari potu fi teologi — ori preparandi absoluti, sunt avisati: ca recursele proviedute cu testimoniu de calificatiune si cu testimoniu despre absolvarea celu putienu aloru 6 clase gimnasiali, se le substérna Reverendissimulu Domnu Petru Chirilescu protopresbiteru si inspectoru cercualu de scóle in Kétegyháza, si intr'o duminica séu serbatóre — nainte de alegere — se se presente la s. biserica pentru de a-si aretá desteritatea in cantare cá-ci alesulu invetiatoriu va fi indetoratu a tiené si cantoratulu intr'o strana.

Recurrentii cu calificatiune mai superiora voru fi preferiti.

Datu din siedinti'a comitetulu parochialu gr. or. din *Giul'a-magiara*, tinenta la 30 Aprilu 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, *Petru Chirilescu*, protopresb. si insp. scol.

3—3.

Pe statiunea invetiatoresca din *Pusthinisiu* (Óregfalu) indiestrata cu emolumintele anuali: 105 fl, 50 chible de grâu, 50 pusti de sare, 12 pusti de lumini, 100 pundi de elisa, 2 stangeni de lemne, 8 stangeni de paie, din care are a se incaldi si scól'a; cortelu liberu cu gradina de legumi, dela fiesce care mortu, unde va fi poffitu, câte 30 cr.; apoi pentru visitarea mortiloru câte 20 cr., se deschide concursu pana in 28 Maiu, 1878 candu se va tiené si alegerea. Competintii suntu avisati recursele loru, proviedute cu testimoniu de preparandie, si testimoniu de calificatiune, ale substerne protopresbiterulu tractualu din Thimisiór'a si pana atunci in vre o di de duminica séu de serbatóre a se aretá in biserica spre documentarea desteritatii sale in cantari si tipicu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: *Melietu Dreghiciu*, prot. inspect. de scól.